

“ТИГАР” А.Д., ПИРОТ

**Консолидовани финансијски извештаји
31. децембар 2008. године и
Извештај независног ревизора**

САДРЖАЈ

	Страна
Извештај независног ревизора	1 - 2
Консолидовани финансијски извештаји:	
Консолидовани биланс успеха	3
Консолидовани биланс стања	4
Консолидовани извештај о променама на капиталу	5
Консолидовани извештај о токовима готовине	6
Напомене уз консолидоване финансијске извештаје	7 - 48

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима предузећа “ТИГАР” А.Д., Пирот

Обавили смо ревизију приложених консолидованих финансијских извештаја (страна 3 до 48) предузећа “Тигар” А.Д., Пирот и зависних предузећа (у даљем тексту “Предузеће”), који обухватају консолидовани биланс стања на дан 31. децембра 2008. године и одговарајући консолидовани биланс успеха, консолидовани извештај о променама на капиталу и консолидовани извештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дан, као и преглед значајних рачуноводствених политика и напомене уз консолидоване финансијске извештаје.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство је одговорно за састављање и објективну презентацију ових консолидованих финансијских извештаја у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примену и одржавање система интерних контрола које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја који не садрже погрешне информације од материјалног значаја, настале услед криминалне радње или грешке; одабир и примену одговарајућих рачуноводствених политика, као и коришћење најбољих могућих рачуноводствених процена.

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да изразимо мишљење о приложеним консолидованим финансијским извештајима на основу обављене ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије и Законом о рачуноводству и ревизији Републике Србије. Ови стандарди налажу усаглашеност са етичким принципима и планирање и обављање ревизије на начин који омогућава да се, у разумној мери, уверимо да консолидовани финансијски извештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и информацијама обелодањеним у консолидованим финансијским извештајима. Одабрани поступци су засновани на просуђивању ревизора, укључујући процену ризика материјално значајних грешака садржаних у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ових ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за састављање и објективну презентацију консолидованих финансијских извештаја, у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола правног лица. Ревизија, такође, укључује оцену примењених рачуноводствених политика и вредновање значајних процена које је извршило руководство, као и оцену опште презентације консолидованих финансијских извештаја.

Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбеђују солидну основу за изражавање нашег мишљења.

(наставља се)

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима предузећа “ТИГАР” А.Д., Пирот (наставак)

Мишљење

По нашем мишљењу, приложени консолидовани финансијски извештаји приказују истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима финансијски положај Предузећа и зависних предузећа на дан 31. децембра 2008. године, као и резултате њиховог пословања, промене на капиталу и токове готовине за годину која се завршава на тај дан, у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

Београд, 29. април 2009. године

Жарко Мијовић
Овлашћени ревизор

КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС УСПЕХА
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2008 године
У хиљадама динара

	<u>Напомене</u>	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ			
Приходи од продаје производа, роба и услуга	5	3,315,792	3,714,897
Приходи од активирања учинака	7	392,524	55,545
(Смањење)/повећање вредности залиха учинака		(26,402)	151,819
Остали пословни приходи	8	69,699	65,946
		<u>3,751,613</u>	<u>3,988,207</u>
ПОСЛОВНИ РАСХОДИ			
Набавна вредност продате робе		(1,177,607)	(1,054,620)
Трошкови материјала	9	(1,245,092)	(1,162,140)
Трошкови зарада, накнада и остали лични расходи	10	(1,501,211)	(1,332,030)
Трошкови амортизације и резервисања	11	(88,801)	(90,255)
Остали пословни расходи	12	(454,120)	(539,330)
		<u>(4,466,831)</u>	<u>(4,178,375)</u>
ПОСЛОВНИ ГУБИТАК			
		<u>(715,218)</u>	<u>(190,168)</u>
Финансијски приходи	13	202,587	299,056
Финансијски расходи	14	(353,424)	(148,504)
Остали приходи	15	1,096,598	370,035
Остали расходи	16	(35,223)	(113,663)
ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА			
		<u>195,320</u>	<u>216,756</u>
Порез на добитак:			
- порески расход периода	17	(99,318)	(32,349)
- одложени порески расход периода		(6,049)	(19,380)
НЕТО ДОБИТАК			
		<u>89,953</u>	<u>165,027</u>
Нето добитак припада:			
- Тигар А.Д., Пирот		84,939	161,717
- Мањинским улагачима		5,014	3,310
		<u>89,953</u>	<u>165,027</u>
Зарада по акцији у динарима	18	<u>52.41</u>	<u>96.03</u>

Напомене на наредним странама
 чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

Ови консолидовани финансијски извештаји су одобрени 28. априла 2009. године од стране руководства предузећа “Тигар” А.Д., Пирот.

Потписано у име “Тигар” А.Д., Пирот:

Драган Николић
 Генерални директор

Александра Лилић
 Шеф сектора рачуноводства

КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС СТАЊА
На дан 31. децембра 2008. године
У хиљадама динара

	<u>Напомене</u>	<u>2008.</u>	<u>2007.</u> <i>Кориговано</i>
АКТИВА			
Стална имовина			
Нематеријална улагања	19	74,702	36,343
Некретнине, постројења и опрема	20	3,323,718	1,155,252
Учешћа у капиталу	21	481,447	815,867
Остали дугорочни финансијски пласмани	22	51,801	55,674
		<u>3,931,668</u>	<u>2,063,136</u>
Обртна имовина			
Залихе	23	1,289,581	1,031,608
Стална средства намењена продаји	24	10,791	23,926
Потраживања	25	918,538	919,243
Потраживања за више плаћен порез на добитак		10,568	1,868
Краткорочни финансијски пласмани	26	469,686	403,888
Готовински еквиваленти и готовина	27	242,410	325,936
Порез на додату вредност и активна временска разграничења	29	75,873	38,616
Одложена пореска средства	17	18,015	28,301
		<u>3,035,462</u>	<u>2,773,386</u>
Укупна актива		<u><u>6,967,130</u></u>	<u><u>4,836,522</u></u>
ПАСИВА			
Капитал			
Акцијски капитал	30	2,062,152	2,062,152
Резерве		575,488	575,611
Ревалоризационе резерве		1,086,061	11,168
(Губитак)/Нераспоређени добитак		(6,198)	13,775
Мањински интерес		47,057	42,816
Откупљене сопствене акције		(26,018)	-
Емисиона премија		13,781	-
Транслационе резерве		(7,131)	-
		<u>3,745,192</u>	<u>2,705,522</u>
Дугорочна резервисања и обавезе			
Дугорочна резервисања	31	81,891	73,251
Дугорочне обавезе	32	679,018	240,433
		<u>760,909</u>	<u>313,684</u>
Краткорочне обавезе			
Краткорочне финансијске обавезе	33	1,184,001	813,511
Обавезе из пословања	34	879,547	806,350
Остале краткорочне обавезе	35	139,819	130,122
Обавезе по основу пореза на додату вредност и осталих јавних прихода	36	50,178	49,785
Обавезе по основу пореза на добитак		84,912	14,264
		<u>2,338,457</u>	<u>1,814,032</u>
Одложене пореске обавезе	17	<u>122,572</u>	<u>3,284</u>
Укупна пасива		<u><u>6,967,130</u></u>	<u><u>4,836,522</u></u>

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2008. године
У хиљадама динара

	Акцијски капитал	Резерве	Ревалоризационе резерве	(Губитак)/ Нераспо- ређени добитак	Мањински интерес	Откупљене сопствене акције	Емисиона премија	Трансла- ционе резерве	Укупно
Стање, 1. јануара 2007. године	2,062,152	567,095	7,956	(15,644)	50,561	-	-	-	2,672,120
Пренос на резерве	-	30,448	-	(30,448)	-	-	-	-	-
Издавања за дивиденде	-	-	-	(43,477)	-	-	-	-	(43,477)
Добитак текуће године	-	-	-	165,027	-	-	-	-	165,027
Добитак мањинских улагача	-	-	-	(3,310)	3,310	-	-	-	-
Остало	-	(21,932)	3,212	(58,373)	(11,055)	-	-	-	(88,148)
Стање, 31. децембра 2007. године	<u>2,062,152</u>	<u>575,611</u>	<u>11,168</u>	<u>13,775</u>	<u>42,816</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2,705,522</u>
Стање, 1. јануара 2008. године	2,062,152	575,611	11,168	13,775	42,816	-	-	-	2,705,522
Откупљене сопствене акције	-	-	-	-	-	(30,357)	16,084	-	(14,273)
Продаја сопствених акција	-	-	-	-	-	4,339	(2,303)	-	2,036
Исплаћене дивиденде за 2007. годину	-	-	-	(48,734)	-	-	-	-	(48,734)
Исплаћене међудивиденде за 2008. годину	-	-	-	(56,178)	-	-	-	-	(56,178)
Ефекат процене основних средстава	-	-	1,194,324	-	-	-	-	-	1,194,324
Одложене пореске обавезе	-	-	(119,431)	-	-	-	-	-	(119,431)
Ефекат промене девизних курсева	-	-	-	-	-	-	-	(7,131)	(7,131)
Добитак текуће године	-	-	-	89,953	-	-	-	-	89,953
Добитак мањинских улагача	-	-	-	(5,014)	5,014	-	-	-	-
Остало	-	(123)	-	-	(773)	-	-	-	(896)
Стање, 31. децембра 2008. године	<u>2,062,152</u>	<u>575,488</u>	<u>1,086,061</u>	<u>(6,198)</u>	<u>47,057</u>	<u>(26,018)</u>	<u>13,781</u>	<u>(7,131)</u>	<u>3,745,192</u>

Напомене на наредним странама
 чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2008. године
У хиљадама динара

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
Продаја и примљени аванси	3,325,886	4,330,352
Примљене камате из пословних активности	4,956	11,810
Остали приливи из редовног пословања	120,941	104,537
Одливи за набавке сировина и материјала и друге трошкове пословања	(2,652,736)	(3,912,226)
Одливи по основу бруто зарада, накнада зарада и других личних расхода	(1,488,111)	(1,312,488)
Одливи по основу камате	(203,910)	(111,760)
Одливи по основу пореза и доприноса из резултата	(42,936)	(21,160)
Одливи по основу осталих дажбина	(70,687)	(11,698)
Нето одлив готовине из пословних активности	<u>(1,006,597)</u>	<u>(922,633)</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
Продаја акција и удела (нето приливи)	454,251	803,753
Приливи по основу продаје основних средстава	742,705	298,412
Остали финансијски пласмани	-	245
Примљене камате	7,277	6,578
Примљене дивиденде	117,252	91,743
Одливи по основу набавке основних средстава	<u>(1,038,647)</u>	<u>(325,752)</u>
Нето прилив готовине из активности инвестирања	<u>282,838</u>	<u>874,979</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
Дугорочни и краткорочни кредити, нето приливи	784,946	88,035
Остале дугорочне и краткорочне обавезе, нето приливи/(одливи)	-	21,132
Откуп сопствених акција и удела	(11,598)	-
Финансијски лизинг	(6,324)	-
Исплаћене дивиденде	<u>(100,592)</u>	<u>(42,000)</u>
Нето прилив готовине из активности финансирања	<u>666,432</u>	<u>67,167</u>
НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ	-	19,513
НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ	(57,327)	-
ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	325,936	309,356
Курсне разлике по основу прерачуна готовине, нето	<u>(26,199)</u>	<u>(2,933)</u>
ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	<u><u>242,410</u></u>	<u><u>325,936</u></u>

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

1. ОСНИВАЊЕ И ДЕЛАТНОСТ

Тигар А.Д., Пирот (у даљем тексту: „Предузеће”) је првобитно основан 1935. године оснивањем индустријске радионице за производњу гумених производа и свих врста гумене обуће. Након II светског рата фабрика почиње са радом 20. децембра 1945. године. Током 1972. године Предузеће прво у Југославији осваја, по сопственој технологији и конструкцији, производњу путничких радијалних ауто гума са текстилним појасом. Током 1991. године извршен је упис промене статуса предузећа у друштвеној својини у деоничко друштво у мешовитој својини, а од 16. јула 1996. године, промена назива Предузећа у "Тигар" Акционарско друштво за производњу гумених производа са п.о., Пирот (Тигар А.Д., Пирот).

Предузеће је на дан 1. јануара 2003. године извршило промене облика организовања и статусне промене при којима је дошло до издвајања из састава Предузећа организационих делова Фабрике аутогума и Фабрике унутрашњих гума, формирања и регистрација новог предузећа “Тигар МХ”- предузеће за производњу гума, д.о.о, Пирот (“Тигар МХ”), у чијем капиталу је Предузеће имало учешће од 65%. Током 2005. године, накнадном докапитализацијом, учешће Предузећа у капиталу “Тигар МХ” је промењено на 50%, с тим што је у Агенцији за привредне регистре, на основу договора партнера, регистровано учешће од 49.4%. С’обзиром на датум докапитализације, сразмерно учешће матичног предузећа у капиталу “Тигар МХ” за 2005. годину је, према датуму регистрације износило 51.7674%, а према датуму уплате додатног капитала 51.9033%. У току 2007. године Предузеће је продало 19.4% удела компанији Michelin, Netherlands и на дан 31. децембра 2007. године, учешће Предузећа у капиталу “Тигар Tyres”(претходни назив “Тигар МХ”), а на основу извршене регистрације, износи 30%. У току 2008. године предузеће је продало још 10% удела компанији Michelin, Netherlands тако да 31. децембра 2008. године учешће у капиталу “Тигар Tyres”, Пирот износи 20%. У складу са тим, предузеће “Тигар Tyres”, Пирот, није обухваћено у консолидованим финансијским извештајима Предузећа на дан 31. децембар 2008. године и 31. децембар 2007. године.

Поред производње производа од гуме, као основним делатностима Предузеће се бави и: производњом лепила и утензилија, транспортом, грађевинским услугама, туризмом и угоститељством, пословима спољнотрговинског промета у оквиру делатности за које је Предузеће основано, посебним облицима спољнотрговинског промета (уговори о дугорочној производној кооперацији, компензациони послови, куповина робе у иностранству ради продаје у иностранству, као и извоз купљене и увезене робе, малогранични промет), услугама у спољнотрговинском промету и друго.

Органи управљања Предузећем су: Скупштина, Управни одбор, Директор и Надзорни одбор.

Седиште Предузећа је у Пироту, у улици Николе Пашића 213. На дан 31. децембра 2008. године Матично предузеће је имало 193 запослених (31. децембра 2007. године, 196 запослених). Порески идентификациони број (“ПИБ”) Предузећа је 100358298. Решењем Комисије за листинг и котацију Београдске берзе од 2. априла 2007. године, акције Предузећа су примљене на А листинг Београдске берзе са симболом TIGR.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

2.1. Основе консолидације

Приложени финансијски извештаји представљају консолидоване финансијске извештаје предузећа Тигар А.Д., Пирот (“Предузеће” или “Матично предузеће“), и финансијске извештаје следећих зависних предузећа:

	<u>% учешћа у капиталу</u>
1 Тигар Обућа д.о.о, Пирот	100.00%
2 Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	100.00%
3 Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	100.00%
4 Тигар Трејд д.о.о., Пирот	100.00%
5 Тигар Трговине д.о.о., Пирот	100.00%
6 Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	100.00%
7 Тигар Тоурс д.о.о., Пирот	100.00%
8 Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	100.00%
9 Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	100.00%
10 Тигар Заштитна радионица, д.о.о., Пирот	100.00%
11 Тигар Интер Риск д.о.о., Пирот	100.00%
12 Тигар Ехпорт-Импорт д.о.о., Пирот	100.00%
13 Тигар Инкон д.о.о., Пирот	100.00%
14 Слободна Зона Пирот, А.Д., Пирот	74.31%
15 Тигар Монтенегро д.о.о., Подгорица, Република Црна Гора	80.00%
16 Тигар Патнер д.о.о., Скопље, Република Македонија	70.00%
17 Д.О.О. Тигар Трејд, Бања Лука, Република Српска	70.00%
18 Tigar Americas Jcksonwill, Florida, USA	100.00%
19 Tigar Europe, Лондон, УК	50.00%

Финансијски извештаји зависних предузећа у иностранству, исказани у њиховим функционалним валутама, прерачунати су у извештајну валуту матичног предузећа (Динар), тако што су средства и обавезе прерачунати по званичном курсу на дан биланса стања, а приходи и расходи по просечном курсу у току године.

Сви материјално значајни износи трансакција и салда који су настали из међусобних пословних односа између горе наведених повезаних предузећа елиминисани су приликом консолидације.

2.2. Основе за састављање и презентацију консолидованих финансијских извештаја

На основу Закона о рачуноводству и ревизији (Службени гласник РС бр. 46 од 2. јуна 2006. године), правна лица и предузетници у Републици Србији су у обавези да вођење пословних књига, признавање и процњивање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање и обелодањивање финансијских извештаја врше у складу са законском и професионалном регулативом, која подразумева Оквир за припремање и приказивање финансијских извештаја (“Оквир”), Међународни рачуноводствени стандарди (“МРС”), односно Међународни стандарди финансијског извештавања (“МСФИ”), као и тумачења која су саставни део стандарда.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА (наставак)

2.2. Основе за састављање и презентацију консолидованих финансијских извештаја (наставак)

Решењем Министра финансија Републике Србије (број 011-00-738-2003-01, од 30. децембра 2003. године) утврђени су и објављени Оквир и МРС који су били у примени на дан 31. децембра 2002. године и на коме се заснивају и претходни и Закон о рачуноводству и ревизији из 2006. године.

Промене у МРС, као и нови МСФИ и одговарајућа тумачења, издати од Одбора за међународне рачуноводствене стандарде (“Одбор”) и Комитета за тумачење међународног финансијског извештавања (“Комитет”), након претходно наведеног датума, су званично усвојени Решењем Министра финансија Републике Србије (“Министарство”), о објављивању Међународних стандарда финансијског извештавања (бр. 401-00-11/2008-16) и објављени у Гласнику РС бр. 16 од 12. фебруара 2008. године. Министарство је такође утврдило (Решењем бр 401-00-1456/2008- 16) и објавило за примену у Гласнику РС бр. 116 од 17. децембра 2008. године превод измена МРС 39: Финансијски инструменти: Признавање и одмеравање и МСФИ 7: Финансијски инструменти: Обелодањивање.

Међутим, до датума састављања приложених консолидованих финансијских извештаја нису биле преведене све промене у стандардима и тумачењима (нарочито након претходно поменутог решења Министарства), такође није извршено усаглашавање, односно промена званичних образаца финансијских извештаја, Правилника о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица (“Правилник”) и осталих подзаконских аката. Тумачења која су у примени за рачуноводствене периоде који почињу 1. јануара 2008. године и касније, а која нису била званично преведена и усвојена од стране Министарства, обелодањена су у напомени 2.3.

Поред тога, приложени консолидовани финансијски извештаји су приказани у формату прописаном Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике (Службени гласник РС бр. 114/06 до 119/08), који преузима законом дефинисан потпун скуп финансијских извештаја који одступа од оног дефинисаног у МРС 1 “Приказивање финансијских извештаја”, а уз то у појединим деловима одступа и од начина приказивања одређених билансних позиција предвиђених наведеним стандардом.

Имајући у виду потенцијално материјално значајне ефекте које одступања рачуноводствених прописа Републике Србије и МРС, који су били у примени на дан 31. децембра 2002. године (а који су били званично објављени и прописани за примену у Републици Србији пре 12. фебруара 2008. године) од МСФИ и МРС могу имати на реалност и објективност финансијских извештаја Предузећа, приложени консолидовани финансијски извештаји се не могу третирати као финансијски извештаји састављени у сагласности са МСФИ и МРС.

2.3. Тумачења која су у примени а нису званично преведена и усвојена

На дан објављивања ових финансијских извештаја следећа тумачења нису званично била преведена и усвојена од стране Министарства.

- IFRIC 13- Програм лојалности клијентима (у примени од 1. јула 2008. године);
- IFRIC 14 - МРС 19 - Ограничења дефинисаних примања, минимални захтеви и њихова интеракција (у примени од 1. јануара 2008. године);
- IFRIC 16 - Заштита од ризика нето инвестиција у страно пословање (у примени од 1. октобра 2008. године).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.4. Стандарди и интерпретације који су издати али који нису још увек у примени

На дан објављивања ових консолидованих финансијских извештаја, доле наведени стандарди, измене стандарда и интерпретације су биле издате од стране Одбора и Комитета, али нису постале ефективне за рачуноводствени период који почиње на дан 1. јануара 2008. године и нису биле усвојене, односно нису биле преведене и званично усвојене у Републици Србији.

- МРС 1 - Презентација финансијских извештаја (у примени од 1. јануара 2009. године);
- МРС 23 - Трошкови задуживања (у примени од 1. јануара 2009. године);
- МСФИ 8 - Пословни сегменти (у примени од 1. јануара 2009. године);
- МСФИ 3 - Пословне комбинације и МРС 27 - Консолидовани и појединачни финансијски извештаји (у примени од 1. јула 2009. године);
- Допуна МСФИ 2 - Плаћање на бази акција - Услови стицања права и поништења (у примени од 1. јануара 2009. године);
- Допуна МРС 32 - Финансијски инструменти: презентација и МРС 1 - Презентација финансијских извештаја (у примени од 1. јануара 2009. године)
Допуна МРС 39 - Финансијски инструменти: признавање и мерење (у примени од 1. јула 2009. године);
- Допуна МСФИ 1 - Прва примена међународних стандарда финансијског извештавања и МРС 27 - Консолидовани и појединачни финансијски извештаји (у примени од 1. јануара 2009. године);
- Побољшани Међународни рачуноводствени стандарди 2008. (у примени од 1. јануара 2009. године);
- IFRIC 15 - Уговори о изградњи стамбених и пословних објеката (у примени од 1. јануара 2009. године);
- Побољшани МСФИ 1 - Прва примена међународних стандарда финансијског извештавања (у примени од 1. јула 2009. године);
- IFRIC 17 - Расподела немонетарних средстава власницима (у примени од 1. јула 2009. године);
- IFRIC 18 - Трансфер имовине од стране купца (у примени од 1. јула 2009. године).

Консолидовани финансијски извештаји су састављени у складу са начелом историјског трошка, осим ако је другачије наведено у рачуноводственим политикама које су дате у даљем тексту.

Предузеће је у састављању ових консолидованих финансијских извештаја примењивало рачуноводствене политике образложене у напомени 3. Наведене рачуноводствене политике су конзистентно примењене за све презентоване извештајне периоде.

Консолидовани финансијски извештаји Предузећа су исказани у хиљадама динара. Динар представља званичну извештајну валуту у Републици Србији.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

3.1. Признавање и одмеравање прихода и расхода

Приходи се одмеравају по правичној вредности примљене накнаде или накнаде која ће се примити и представљају износе који се добијају за продату робу и извршене услуге у току редовног пословања, умањене за рабате, порез на додату вредност и друге порезе при продаји.

Приходи од продаје производа и роба се признају када се роба испоручи и када су значајни ризици и користи од власништва над њом пренети на купца.

Признавање расхода врши се истовремено са признавањем прихода ради којих су ти расходи настали (принцип сучељавања прихода и расхода).

3.2. Приходи и расходи по основу камата

Приходи и расходи по основу камата, укључујући затезну камату и остале приходе и остале расходе везане за каматоносну активу, односно каматоносну пасиву, обрачунавају се и евидентирају у билансу успеха у периоду на који се односе.

3.3. Прерачунавање износа у страним средствима плаћања

Пословне промене у страним средствима плаћања током године прерачунавају се у динаре по званичном курсу важећем на дан сваке промене.

Све позиције средстава и обавеза у страним средствима плаћања се прерачунавају у њихову динарску противвредност по средњем курсу, важећем на дан биланса стања; осим ако уговором о кредиту и финансијском лизингу није другачије прецизирано.

Позитивне и негативне курсне разлике настале по основу прерачунавања девизних износа књиже се у корист или на терет биланса успеха.

3.4. Бенефиције за запослене

Порези и доприноси фондовима за социјалну сигурност запослених

У складу са прописима који се примењују у Републици Србији, Предузеће је у обавези да плаћа доприносе државним фондовима којима се обезбеђује социјална сигурност запослених. Ове обавезе укључују доприносе за запослене на терет послодавца у износима обрачунатим по стопама прописаним релевантним законским прописима. Предузеће је, такође, обавезно да од бруто плата запослених обустави доприносе и да их, у име запослених, уплати тим фондовима. Доприноси на терет послодавца и доприноси на терет запосленог се књиже на терет расхода периода на који се односе.

Обавезе по основу отпремнина и јубиларних награда

Предузеће је у обавези да исплати запосленима отпремнине, у зависности од година рада проведених у предузећу, у висини од три зараде које је запослени остварио у месецу који претходи месецу у којем се исплаћује отпремнина, односно у висини просечне месечне зараде исплаћене у Предузећу за месец који претходи месецу у којем се исплаћује отпремнина, ако је то за запосленог повољније.

Поред наведеног, Предузеће је и у обавези да исплати јубиларне награде за 20 и 30 година рада у Предузећу и по одласку у пензију, плативе у златним новчићима од 3, 6 односно 9 грама злата.

Предузеће је извршило резервисања по основу обавеза по наведеним основама и одговарајућа обелодањивања су приказана у напмени 31.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.5. Порези и доприноси

Текући порез на добит

Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава применом прописане пореске стопе од 10% на основицу утврђену пореским билансом, која представља износ добитка пре опорезивања по одбитку ефекта усклађивања прихода и расхода, у складу са пореским прописима Републике Србије, уз умањење за прописане пореске кредите.

Закон о порезу на добитак Републике Србије не предвиђа да се порески губици из текућег периода могу користити као основа за повраћај пореза плаћеног у претходним периодима. Међутим, губици из текућег периода исказани у пореском билансу могу се користити за умањење пореске основице будућих обрачунских периода, али не дуже од десет година.

Одложени порез на добитак

Одложени порез на добитак се обрачунава коришћењем методе утврђивања обавеза према билансу стања, за привремене разлике произашле из разлике између пореске основе средстава и обавеза у билансу стања и њихове књиговодствене вредности. Важеће пореске стопе на дан биланса стања или пореске стопе које су након тог дана ступиле на снагу, користе се за утврђивање разграниченог износа пореза на добитак. Одложене пореске обавезе се признају за све опорезиве привремене разлике. Одложена пореска потраживања се признају за све одбитне привремене разлике и ефекте пореских губитака и пореских кредита, који се могу преносити у наредне фискалне периоде, до степена до којег ће вероватно постојати опорезиви добитак, а који се тиме може умањити.

Порези и доприноси који не зависе од резултата

Порези и доприноси који не зависе од резултата укључују порез на имовину, порезе и доприносе на зараде на терет послодавца, као и друге порезе и доприносе у складу са републичким, пореским и општим прописима. Ови порези и доприноси су приказани у оквиру осталих пословних расхода.

3.6. Нематеријална улагања

Нематеријална улагања су у књигама Предузећа исказана по набавној вредности, умањеној за акумулирану исправку вредности и евентуалне губитке од обезвређења.

Нематеријална улагања обухватају улагања у софтвер, лиценце и слична права стечена куповином и отписују се у року од 5 година.

3.7. Некретнине, постројења и опрема

Почетно мерење некретнина, постројења и опреме, који испуњавају услове за признавање средстава, врши се по набавној вредности, умањеној за акумулирану исправку вредности и евентуалне губитке због обезвређења.

Набавну вредност чини вредност по фактури добављача, увећана за зависне трошкове набавке и трошкове довођења средства у стање функционалне приправности, умањена за било које трговинске попусте и рабате.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.7. Некретнине, постројења и опрема (наставак)

Након почетног признавања некретнине су исказане у билансу стања по њиховој ревалоризованој вредности, која представља фер/поштену вредност на датум ревалоризације и умањена за акумулирану исправку вредности и евентуалне губитке због обезвређења. Учесталост вршења ревалоризације зависи од промене правичне вредности у односу на неотписану вредност основних средстава. Предузеће је на дан 31. децембра 2008. године променило ранију рачуноводствену политику исказивања некретнина по набавној вредности обзиром да модел ревалоризоване вредности у бољој мери одражава њихову вредност.

Предузеће је, ради свођења вредности основних средстава исказаних у пословним књигама Предузећа на њихову фер тржишну вредност, ангажовало интерне проценитеље који су, са стањем на дан 31. децембра 2008. године, извршили процену коришћењем методе тржишног принципа - упоређивањем продајних цена, односно за оне некретнине код којих није могао да се примени тржишни принцип кориштен је метод амортизоване вредности замене. На основу извештаја о процени вредност некретнина Предузећа је повећана уз истовремено књижење овог ефекта процене у корист ревалоризационих резерви.

Када се књиговодствена вредност некретнина повећа као резултат ревалоризације, утврђени добитак се књижи у корист ревалоризационих резерви које представљају део укупног капитала, осим за износе за које та повећања представљају сторнирање износа смањења вредности, која су по ранијим ревалоризацијама била утврђена за иста та средства и која су, у ранијим периодима, била призната као трошак, у ком случају се ревалоризацијом утврђено повећање књижи у корист биланса успеха до износа до кога је раније смањење било књижено као трошак.

Када се књиговодствена вредност некретнина смањи као резултат ревалоризације, губитак утврђен ревалоризацијом се књижи на терет биланса успеха. Међутим, губитак утврђен ревалоризацијом се књижи директно на терет капитала у оквиру ревалоризационих резерви до износа до кога је раније смањење било књижено као трошак.

Накнадни издаци за постројења и опрему признају се као средство само када се тим издацима побољшава стање средства изнад његовог првобитно процењеног стандардног учинка. Сви остали накнадно настали издаци признају се као расход у периоду у којем су настали.

Амортизација је равномерно обрачуната на набавну вредност основних средстава применом следећих годишњих стопа, са циљем да се средства у потпуности отпишу у току њиховог корисног века трајања:

	<u>%</u>
Грађевински објекти	1.30 - 5.00%
Опрема:	
Енерго станице	10.00%
Производна опрема	12.50% - 14.30%
Калупи	50.00%
Транспортна средства	14.30%
Аутомобили	15.50%
Лабораторијска опрема и мерни инструменти	16.60%
Канцеларијски намештај	12.50%
Компјутери	20.00%

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.8. Умањење материјалне имовине

На сваки датум биланса стања Предузеће преиспитује књиговодствене износе своје материјалне имовине да би утврдило постоје ли наговештаји да је дошло до губитака услед умањења вредности наведене имовине. Ако постоје такве назнаке, процењује се надокнадиви износ средства да би се могао утврдити евентуални губитак настао умањењем. Ако није могуће проценити надокнадиви износ појединог средства, Предузеће процењује надокнадиви износ јединице која генерише новац, а којој то средство припада.

Надокнадива вредност је нето продајна цена или вредност у употреби, зависно од тога која је виша. За потребе процене вредности у употреби, процењени будући новчани токови дисконтују се до садашње вредности применом дисконтне стопе пре опорезивања која одражава садашњу тржишну процену временске вредности новца и ризике специфичне за то средство.

Ако је процењен надокнадиви износ средства (или јединице која генерише новац) мањи од књиговодственог износа, онда се књиговодствени износ тога средства (или јединице која генерише новац) умањује до надокнадивог износа. Губици од умањења вредности признају се одмах као расход, осим ако средство није земљиште или зграда које се не користи као инвестициона некретнина која је исказана по ревалоризираним износу, у којем случају се губитак од умањења исказује као смањење вредности настало ревалоризацијом средства.

Код накнадног поништења губитка од умањења вредности, књиговодствени износ средства (јединице која генерише новац) повећава се до ревидираног процењеног надокнадивог износа тога средства, при чему већа књиговодствена вредност не премашује књиговодствену вредност која би била утврђена да у претходним годинама није било признатих губитака на том средству (јединици која генерише новац) услед умањења вредности. Поништење губитка од умањења вредности одмах се признаје као приход, осим ако се предметно средство не исказује по процењеној вредности, у којем случају се поништење губитка од умањења вредности исказује као повећање услед ревалоризације.

3.9. Финансијски лизинг

Лизинг се класификује као финансијски лизинг у свим случајевима када се лизингом, на Предузеће, преносе у највећој мери сви ризици и користи који произилазе из власништва над средствима. Сваки други лизинг се класификује као оперативни лизинг. Средства која се држе по уговорима о финансијском лизингу се признају у билансу стања Предузећа по садашњој вредности минималних лизинга рата утврђених на почетку периода лизинга, ако су она мања од поштене вредности средства узетог на лизинг, у супротном се средства вреднују по поштој вредности. Одговарајућа обавеза према даваоцу лизинга се укључује у биланс стања као обавеза по финансијском лизингу.

3.10. Залихе

Залихе се исказују по цени коштања или по нето продајној вредности у зависности од тога која је нижа. Нето продајна вредност је цена по којој залихе могу бити продате у нормалним условима пословања након умањења цене за трошкове продаје.

Вредност производње у току и готових производа укључује све директне трошкове производње као и одговарајући део трошкова погонске режије.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.10. Залихе (наставак)

Залихе робе у продавницама се воде по малопродајним ценама. На крају обрачунског периода њихова вредност се своди на набавну вредност путем алокације одређеног дела разлике у цени на мало, израчунате на просечној основи, између набавне вредности продате робе и робе на залихама.

Залихе робе у магацинима се воде по veleпродајним ценама. На крају обрачунског периода њихова вредност се своди на набавну вредност путем алокације одређеног дела разлике у цени на велико, израчунате на просечној основи, између набавне вредности продате робе и робе на залихама.

Терећењем осталих расхода врши се исправка вредности залиха у случајевима када се оцени да је потребно свести вредност залиха на њихову нето продајну вредност. За оштећене залихе и залихе које по квалитету не одговарају стандардима врши се одговарајућа исправка вредности, или се у целости отписују.

3.11. Финансијски инструменти

Финансијски инструменти се иницијално вреднују по фер вредности, увећаној за трошкове трансакција (изузев финансијских средстава или финансијских обавеза које се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха), који су директно приписивани набавци или емитовању финансијског средства или финансијске обавезе.

Финансијска средства и финансијске обавезе се евидентирају у билансу стања Предузећа, од момента када се Предузеће уговорним одредбама везало за инструмент. Куповина или продаја финансијских средстава признаје се применом обрачуна на датум поравнања, односно датум када је средство испоручено другој страни.

Финансијска средства престају да се признају када Предузеће изгуби контролу над уговореним правима над тим инструментима, што се дешава када су права коришћења инструмената реализована, истекла, напуштена или уступљена. Финансијска обавеза престаје да се признаје када је обавеза предвиђена уговором испуњена, отказана или истекла.

Дугорочни финансијски пласмани

Дугорочни финансијски пласмани се састоје од учешћа у капиталу намењеног продаји и расположива за продају која укључују пласмане у банке и друга правна лица.

Учешћа у капиталу расположива за продају, обухватају се као финансијска средства и вреднују по поштеној (фер) тржишној вредности.

Учешћа у капиталу расположива за продају, за које не постоји активно тржиште и тржишне вредности, вреднована су по набавној вредности умањеној за исправку вредности.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.11. Финансијски инструменти (наставак)

Остали дугорочни финансијски пласмани

Остали дугорочни финансијски пласмани састоје се од потраживања по основу стамбених кредита датих радницима Предузећа са роком отплате до 20 година, исказаних по номиналној вредности која одражава садашњу вредност будућих новчаних токова дисконтвану уговореном каматном стопом. По процени руководства ефекти непримењивања МРС 39 “Финансијски инструменти: Признавање и одмеравање” по коме се дугорочна потраживања вреднују по амортизованој вредности применом ефективне каматне стопе нису од материјалног значаја за консолидоване финансијске извештаје посматране у целини.

Потраживања од купаца

Потраживања од купаца исказана су по њиховој номиналној вредности, умањеној за исправке вредности ненаплативих потраживања. Исправка вредности потраживања од купаца се врши на терет биланса успеха за сва потраживања од домаћих купаца и купаца у иностранству која нису наплаћена у року од 180 дана од датума доспећа, умањена за износ обавеза према тим купцима. Ненаплатива потраживања се отписују на основу судске одлуке, према договору о поравнању између уговорних страна или на основу одлуке Управног одбора Предузећа.

Готовина и готовински еквиваленти

У консолидованим извештајима о токовима готовине, под готовином се подразумевају новчана средства у благајни и новчана средства на рачунима код пословних банака. Готовински еквиваленти су краткорочна, високо ликвидна улагања која се брзо претварају у познате износе готовине и нису под значајним утицајем ризика промена вредности. Готовински еквиваленти представљају орочени депозити код пословних банака на период до 90 дана.

Обавезе према добављачима

Обавезе према добављачима се процењују по њиховој номиналној вредности.

Обавезе по кредитима

Обавезе по кредитима исказују се у номиналном износу умањеном за отплате и увећаном за доспеле неотплаћене уговорене камате које кореспондирају ефективној каматној стопи, и евентуално за затезне камате.

Умањења финансијске имовине

Финансијска имовина, осим имовине исказане по фер вредности кроз биланс успеха, је процењена за индикаторе умањења на сваки датум биланса стања. Финансијска имовина је умањена тамо где је доказано да, као резултат једног или више догађаја који су се десили након почетног признавања финансијске имовине, процењени будући новчани токови инвестиције су измењени.

За акције које се не котирају на берзи а класификоване су као расположиве за продају, значајан или продужен пад у фер вредности вредносног папира испод његовог трошка сматра се објективним доказом умањења.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.11. Финансијски инструменти (наставак)

За сву осталу финансијску имовину, укључујући откупиве вредносне папире класификоване као расположиве за продају и потраживања по финансијском најму, објективан доказ умањења може укључити:

- значајне финансијске тешкоће издаваоца или корисника; или
- пропуст или делинквенција у отплати камате или главнице; или
- могућност да ће дужник пасти под стечај или финансијску реорганизацију.

За одређене категорије финансијске имовине, као што су потраживања од купаца, средства за која је процењено да нису умањена појединачно се накнадно процењују за умањење на колективној основи. Објективан доказ умањења портфолиа потраживања могао би укључити претходно искуство Предузећа у наплати, кашњење у наплати након периода доспећа, као и промене у националним или локалним економским условима који стоје у узајамној вези са неизвршењем потраживања.

За финансијску имовину исказану по амортизованом трошку, износ умањења је разлика између књиговодствене вредности имовине и садашње вредности процењених будућих новчаних токова, дисконтованих користећи оригиналну ефективну каматну стопу финансијског средства.

4. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПРОЦЕНА

Презентација консолидованих финансијских извештаја захтева од руководства Предузећа коришћење најбољих могућих процена и разумних претпоставки, које имају ефекта на презентиране вредности средстава и обавеза, обелодањивање потенцијалних потраживања и обавеза на дан састављања финансијских извештаја, као и прихода и расхода у току извештајног периода. Ове процене и претпоставке су засноване на историјским и осталим информацијама расположивим на дан састављања консолидованих финансијских извештаја. Стварни износи се могу разликовати од процењених.

4.1. Процена и претпоставке

У наставку су приказане кључне претпоставке везане за будућност и остали извори процењивања, неизвесности на датум биланса стања које представљају значајан ризик, за материјалне корекције износа позиција биланса стања у следећој финансијској години.

4.2. Амортизација и стопа амортизације

Обрачун амортизације и стопе амортизације су засноване на пројектованом економском веку трајања некретнина, опреме и нематеријална улагања. Једном годишње Предузеће процењује економски век на основу тренутних предвиђања.

4.3. Одложена пореска средства

Одложена пореска средства призната су на све неискоришћене пореске кредите по основу улагања у некретнине и опрему до мере до које је извесно да је ниво очекиваних будућих опорезивих добитака довољан да се неискоришћени порески кредити могу искористити. Значајна процена од стране руководства Предузећа је неопходна да би се утврдио износ одложених пореских средстава која се могу признати, на основу периода настанка и висине будућих опорезивих добитака и стратегије планирања пореске политике.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

4. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПРОЦЕНА (наставак)

4.4. Исправка вредности потраживања

Исправка вредности потраживања обрачунава се за сва потраживања која нису наплаћена у року од 180 дана од дана доспећа за наплату, уз додатну анализу наплативости од стране руководства Предузећа.

Ненаплатива потраживања се отписују на основу одлуке суда, према договору о поравнању између уговорних страна или на основу одлуке Управног одбора Предузећа.

4.5. Фер вредност

Фер вредност финансијских инструмената за које не постоји активно тржиште је одређена применом одговарајућих метода процене. Предузеће примењује професионални суд приликом избора одговарајућих метода и претпоставки.

Пословна политика Предузећа је да обелодани информације о правичној вредности активе и пасиве за коју постоје званичне тржишне информације и када се правична вредност значајно разликује од књиговодствене вредности. У Републици Србији не постоји довољно тржишног искуства, као ни стабилности и ликвидности код куповине и продаје потраживања и остале финансијске активе и пасиве, пошто званичне тржишне информације нису у сваком тренутку расположиве. Стога, правичну вредност није могуће поуздано утврдити у одсуству активног тржишта. Управа Предузећа врши процену ризика и, у случајевима када се оцени да вредност по којој се имовина води у пословним књигама неће бити реализована, врши исправку вредности. По мишљењу руководства Предузећа, износи у овим финансијским извештајима одражавају вредност која је, у датим околностима, најверодостојнија и најкориснија за потребе извештавања.

5. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА, РОБА И УСЛУГА

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2008.	2007.
Приходи од продаје у земљи		
Приходи од продаје производа и услуга у земљи	1,215,643	1,283,361
Приходи од продаје робе у земљи	525,604	633,775
Приходи од продаје у иностранству		
Приходи од продаје производа и услуга у иностранству	1,403,926	1,720,031
Приходи од продаје робе у иностранству	170,619	77,730
	<u>3,315,792</u>	<u>3,714,897</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

6. ПОСЛОВНИ И ГЕОГРАФСКИ СЕГМЕНТИ

Производи и услуге у оквиру пословних сегмената

За потребе руковођења, Предузеће је организовано у шест пословних сегмената. Ови сегменти су основа на којој Предузеће извештава своје примарне информације о сегментима. Основни производи и услуге сваког од ових сегмената су као што следи:

Гумени производи – производња и продаја осталих производа од гуме као што су производи за протектирање, цеви и гумени производи за ауто индустрију, производи од гуме за руднике, лопте и спортски реквизити.

Хемијски производи – производња и продаја хемијских производа: боја, лакова и сличних производа, туткала, желатина и лепкова.

Обућа – производња и продаја гумене обуће.

Трговине – малопродаја и велепродаја робе углавном из производног програма осталих сегмената, као и маркетинг, дистрибуција и продаја спољних и унутрашњих ауто гума.

Услугне делатности – пружање услуга туроператера, туристичког смештаја, кетеринга, услуга заштите и обезбеђења и осталих услуга.

Приходи од продаје по пословним сегментима

	Екстерна продаја		Интерна продаја		У хиљадама динара Укупно	
	2008.	2007.	2008.	2007.	2008.	2007.
Гумени производи	281,690	233,267	55,459	28,496	337,149	261,763
Хемијски производи	159,070	188,304	40,509	35,664	199,579	223,968
Обућа	456,802	783,761	436,934	280,439	893,736	1,064,200
Трговина	1,837,454	1,930,413	730,337	472,497	2,567,791	2,402,910
Услугне делатности	513,933	479,081	401,234	236,734	915,167	715,815
Холдинг	66,843	100,071	115,567	76,656	182,410	176,727
Укупно за све сегменте					5,095,832	4,845,383
Елиминације					(1,780,040)	(1,130,486)
Консолидовани приходи од продаје					<u>3,315,792</u>	<u>3,714,897</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

6. ПОСЛОВНИ И ГЕОГРАФСКИ СЕГМЕНТИ (наставак)

Резултат по пословним сегментима

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава	
	31. децембра	
	2008.	2007.
Гумени производи	5,087	128,155
Хемијски производи	228,989	(15,398)
Обућа	37,990	(37,256)
Трговина	55,448	(17,865)
Услугне делатности	28,601	52,152
Холдинг	211,037	49,727
Укупно за све сегменте	567,152	159,515
Елиминације	(371,832)	57,241
Добит пре опорезивања	195,320	216,756
Порез на добит	(99,318)	(32,349)
Одложени порез на добит	(6,049)	(19,380)
Нето добитак	89,953	165,027

Средства и обавезе по пословним сегментима

	Средства		Обавезе	
	31. децембар	31. децембар	31. децембар	31. децембар
	2008.	2007.	2008.	2007.
Гумени производи	424,270	471,509	249,856	449,007
Хемијски производи	376,320	232,860	266,057	181,463
Обућа	2,094,229	909,114	1,275,170	828,204
Трговина	1,993,888	1,512,005	1,563,354	1,204,544
Услугне делатности	660,089	468,244	280,941	263,707
Холдинг	4,079,757	3,592,024	1,342,963	906,185
Укупно за све сегменте	9,628,553	7,185,756	4,978,341	3,833,110
Елиминације	(2,661,423)	(2,349,234)	(1,878,975)	(1,705,394)
Консолидовано	6,967,130	4,836,522	3,099,366	2,127,716

Остале информације по сегментима

	Набавка основних средстава и нематеријалних улагања		Трошкови амортизације	
	2008.	2007.	2008.	2007.
Гумени производи	79,033	5,759	8,006	10,908
Хемијски производи	2,000	5,198	6,727	6,163
Обућа	427,197	21,297	15,014	18,506
Трговина	75,591	57,729	17,965	14,854
Услугне делатности	138,752	54,905	22,560	17,158
Холдинг	583,799	136,660	14,631	17,073
	1,306,372	281,548	84,903	84,662
Корекције	-	-	-	(3)
	1,306,372	281,548	84,903	84,659

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

6. ПОСЛОВНИ И ГЕОГРАФСКИ СЕГМЕНТИ (наставак)

Приходи од продаје производа, роба и услуга на иностраном тржишту по географским подручјима

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2008.	2007.
Француска	74,254	489,934
Велика Британија	716,612	487,836
Немачка	1,572	33,086
Италија	101,945	126,260
Босна и Херцеговина	13,183	68,673
Шведска	17,921	27,093
Бугарска	11,122	9,379
Финска	192,416	216,406
Пољска	3,229	2,507
Црна Гора	81,140	78,552
Македонија	80,394	69,125
Р. Српска	200,341	138,724
Остали	80,416	50,186
	1,574,545	1,797,761

7. ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА УЧИНАКА

Приходи од активирања учинака за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у укупном износу од 392,524 хиљаде динара (2007. година: 55,545 хиљада динара), укључује износ од 268,875 хиљада динара који се односи на трошкове примања запослених и трошкове материјала директно приписане некретнинама, постројењима и опреми, а по основу рада на пројекту Тигар 3. (изградња енергетике, инфраструктуре и зграде Обуће), износ од 34,589 хиљаде динара, а који се односи на трошкове примања запослених који су учествовали на реконструкцији и модернизацији сервисне мреже малопродајних објеката и износ од 16,669 хиљада динара који се односи на капитализацију трошкова Socius Consulting у вези пројекта модернизације развоја трговачке мреже.

8. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2008.	2007.
Приходи од премија, субвенција, регреса и компензација	548	2,783
Приход од закупнина	37,215	39,587
Накнадно одобрени рабати по основу набавке робе	30,570	18,663
Остало	1,366	4,913
	69,699	65,946

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

9. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Трошкови материјала за израду	1,042,847	998,347
Трошкови режијског материјала	46,478	43,117
Трошкови електричне енергије	33,044	28,097
Остали трошкови горива и енергије	<u>122,723</u>	<u>92,579</u>
	<u><u>1,245,092</u></u>	<u><u>1,162,140</u></u>

10. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Трошкови нето зарада и накнада зарада	851,869	758,535
Порези и доприноси на зараде на терет запослених	317,332	277,829
Порези и доприноси на зараде на терет послодавца	210,876	180,406
Накнаде по основу уговора	10,262	6,830
Накнаде члановима управног и надзорног одбора	17,175	12,092
Отпремнине за одлазак у пензију и јубиларне награде	23,917	27,506
Путни трошкови и дневнице	18,938	31,122
Трошкови превоза на посао и са посла	40,156	22,858
Остали лични расходи и накнаде	<u>10,686</u>	<u>14,852</u>
	<u><u>1,501,211</u></u>	<u><u>1,332,030</u></u>

11. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ И РЕЗЕРВИСАЊА

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Трошкови амортизације	84,903	84,659
Трошкови резервисања	<u>3,898</u>	<u>5,596</u>
	<u><u>88,801</u></u>	<u><u>90,255</u></u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

12. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2008.	2007.
Трошкови услуга на изради учинака	17,507	-
Трошкови ПТТ услуга	19,719	20,851
Трошкови осталих транспортних услуга	17,255	22,568
Трошкови услуга одржавања	20,656	16,588
Трошкови закупнина	49,404	33,986
Трошкови сајмова	5,281	1,947
Трошкови рекламе и пропаганде	29,178	29,151
Трошкови истраживања	901	-
Трошкови осталих производних услуга	17,531	13,580
Трошкови ревизије, адвокатских и других консултантских услуга	36,805	48,406
Остали трошкови непроизводних услуга	94,120	14,258
Трошкови репрезентације	10,277	27,194
Трошкови премија осигурања	15,593	15,256
Трошкови платног промета	12,308	9,442
Трошкови чланарина	2,378	1,830
Трошкови пореза и доприноса	56,338	32,027
Остали нематеријални трошкови	48,869	252,246
	<u>454,120</u>	<u>539,330</u>

13. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2008.	2007.
Приходи од дивиденди и учешћа у капиталу од повезаних правних лица	140,799	235,218
Приходи од камата по основу пласмана	1,598	41
Приходи по основу затезних камата	4,956	11,810
Позитивне курсне разлике	49,555	45,450
Остали финансијски приходи	5,679	6,537
	<u>202,587</u>	<u>299,056</u>

Приходи од дивиденди и учешћа у капиталу за годину која се завршава 31. децембра 2008. године се односе на сразмерни део учешћа у оствареној добити повезаног правног лица Tigar Tyres, Пирот.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

14. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2008.	2007.
Расходи камата	162,724	102,563
Расходи камата по основу процене финансијских инструмената	309	2,811
Негативне курсне разлике	149,376	42,628
Остали финансијски расходи	41,015	502
	<u>353,424</u>	<u>148,504</u>

Остали финансијски расходи за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у укупном износу од 41,015 хиљада динара, укључују износ од 30,377 хиљаде динара који се односе на трошкове факторинга (напомена 25).

15. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2008.	2007.
Добици од продаје основних средстава и нематеријалних улагања	809,881	199,604
Добици од продаје учешћа у капиталу	138,683	113,721
Добици од продаје материјала	2,352	4,739
Вишкови	543	23
Наплаћена отписана потраживања (смањење исправке вредности)	1,607	150
Приходи од смањења обавеза	2,529	17,760
Приходи од укидања дугорочних резервисања (напомена 31)	11,813	-
Приходи од усклађивања вредности краткорочних пласмана	995	186
Приходи од усклађивања вредности залиха	79,729	-
Други остали приходи	48,466	33,852
	<u>1,096,598</u>	<u>370,035</u>

Добици од продаје основних средстава за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у износу од 809,881 хиљаде динара, највећим делом се односе на добитке од продаје права коришћења земљишта са инфраструктуром и власништвом над железничким колосеком у износу од 502,233 хиљаде динара и магацина амбалаже, управне зграде и и производне хале у износу од 278,194 хиљаде динара а по основу уговора закључених са Тигар Tyres д.о.о., Пирот од 27. марта, односно 31. марта 2008. године.

Добици од продаје хартија од вредности за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у износу од 138,683 хиљаде динара односе се на продају 10% удела у предузећу Тигар Tyres д.о.о., Пирот компанији Michelin Finance, Холандија (напомена 41).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

16. ОСТАЛИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Губици од продаје основних средстава и нематеријалних улагања	644	7,745
Губици од продаје материјала	-	1
Мањкови	193	488
Отпис потраживања (повећање исправке вредности)	1,645	8,713
Исправка вредности залиха	-	80,790
Расходи од усклађивања вредности залиха	5,610	1,839
Расходи од усклађивања вредности потраживања	-	1,168
Други остали расходи	27,131	12,919
	<u>35,223</u>	<u>113,663</u>

17. ПОРЕЗ НА ДОБИТ

а. Саставни делови пореза на добит

	У хиљадама динара	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Текући порез на добит	99,318	32,349
Одложени порески расход периода	6,049	19,380
	<u>105,367</u>	<u>51,729</u>

б. Усаглашавање пореза на добитак и производа резултата пословања пре опорезивања и прописане пореске стопе

	У хиљадама динара	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Добитак пре опорезивања	195,320	216,756
Порез на добитак обрачунат по стопи од 10%	19,532	21,676
Порески ефекти расхода који се не признају у пореском билансу	111,706	30,141
Порески кредити по основу улагања у основна средства	(47,937)	(4,136)
Непризнати порески губитак	20,760	4,366
Остало	1,306	(318)
	<u>105,367</u>	<u>51,729</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

17. ПОРЕЗ НА ДОБИТ (наставак)

в. Компоненте одложених пореских средства и обавеза

Одложена пореска средства и обавезе се односе на следеће позиције:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Одложена пореска средства		
Одложена пореска средства по основу разлике у садашњој вредности средстава у пореске и књиговодствене сврхе	18,015	28,301
Одложене пореске обавезе		
Одложене пореске обавезе по основу разлике у садашњој вредности средстава у пореске и књиговодствене сврхе	(122,572)	(3,284)
Одложена пореска средства, нето	<u>(104,557)</u>	<u>25,017</u>

Одложене пореске обавезе у износу од 122,572 хиљаде динара, укључује одложене пореске обавезе по основу ефеката процене основних средстава у износу од 119,431 хиљаде динара.

г. Одложена пореска средства на дан 31. децембар 2008. године

Година Настанка	Година истека	Порески кредит
- 2003	2013	1,326
- 2004	2014	76,709
- 2005	2015	53,547
- 2006	2016	141,272
- 2007	2017	71,594
- 2008	2018	144,351
		<u>488,799</u>

Предузеће на дан 31. децембра 2008. године није признало одложена пореска средства по основу остварених пореских кредита и пореских губитака који се могу пренети у наредне фискалне периоде, због процене руководства о неизвесности њихове реализације у будућим обрачунским периодима.

18. ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ

	У хиљадама динара	
	2008.	2007.
Нето добитак	89,953	165,027
Просечан пондерисани број акција у току године	1,716,352	1,718,460
Основна зарада по акцији (у динарима)	<u>52.41</u>	<u>96.03</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

19. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА

	<u>Лиценце</u>	<u>Остала нематеријална улагања</u>	<u>Нематеријална улагања у припреми</u>	<u>Укупно нематеријална улагања</u>
Набавана вредност				
Стање 1. јануара 2007. године	12,603	1,107	5,292	19,002
Повећања	-	-	31,426	31,426
Преноси	4,064	1,228	(5,292)	-
Промена обима консолидације	(3,750)	-	-	(3,750)
Расходовање и продаја	-	(516)	-	(516)
Стање 31. децембра 2007. године	<u>12,917</u>	<u>1,819</u>	<u>31,426</u>	<u>46,162</u>
Стање 1. јануара 2008. године	12,917	1,819	31,426	46,162
Повећања	-	-	95,016	95,016
Преноси	5,316	264	(5,580)	-
Преноси са/(на) некретнина, постројења и опреме	<u>4,507</u>	<u>-</u>	<u>(58,297)</u>	<u>(53,790)</u>
Стање 31. децембра 2008. године	<u>22,740</u>	<u>2,083</u>	<u>62,565</u>	<u>87,388</u>
Исправка вредности				
Стање 1. јануара 2007. године	9,156	1,374	-	10,530
Амортизација	1,472	208	-	1,680
Промена обима консолидације	<u>(2,391)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>(2,391)</u>
Стање 31. децембра 2007. године	<u>8,237</u>	<u>1,582</u>	<u>-</u>	<u>9,819</u>
Стање 1. јануара 2008. године	8,237	1,582	-	9,819
Амортизација	<u>2,573</u>	<u>294</u>	<u>-</u>	<u>2,867</u>
Стање 31. децембра 2008. године	<u>10,810</u>	<u>1,876</u>	<u>-</u>	<u>12,686</u>
Садашња вредност на дан:				
- 31. децембра 2008. године	<u>11,930</u>	<u>209</u>	<u>62,565</u>	<u>74,702</u>
- 31. децембра 2007. године	<u>4,680</u>	<u>237</u>	<u>31,426</u>	<u>36,343</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

20. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА

	У хиљадама динара					Укупно
	Земљиште	Грађевински објекти	Постројења и опрема	Остала средства	Аванси и инвестиције у току	
Набавна вредност						
Стање на дан 1. јануара 2007. године	161,953	976,875	2,443,121	3,548	214,164	3,799,661
Набавке у току године	-	-	-	-	294,326	294,326
Активирања и преноси	2,798	-	113,271	1,519	(117,588)	-
Отуђења и расходања	-	(94,560)	(15,209)	-	(2,015)	(111,784)
Промена обима консолидације	-	(396,521)	(1,906,044)	-	(103,993)	(2,406,558)
Пренос на некретнине намењене продаји	-	(17,421)	-	-	-	(17,421)
Стање на дан 31. децембар 2007. године	<u>164,751</u>	<u>468,373</u>	<u>635,139</u>	<u>5,067</u>	<u>284,894</u>	<u>1,558,224</u>
Стање на дан 1. јануара 2008. године	164,751	468,373	635,139	5,067	284,894	1,558,224
Набавке у току године	-	-	-	-	1,211,356	1,211,356
Активирања	-	677,356	459,673	4,276	(1,141,305)	-
Преноси са/(на) нематеријална улагања	-	43,013	15,284	-	(4,507)	53,790
Отуђења и расходања	(56,405)	(187,382)	(29,137)	-	(1,323)	(274,247)
Ефекат процене	5,389	1,188,935	-	-	-	1,194,324
Остало	-	-	(4,920)	-	-	(4,920)
Стање на дан 31. децембар 2008. године	<u>113,735</u>	<u>2,190,295</u>	<u>1,076,039</u>	<u>9,343</u>	<u>349,115</u>	<u>3,738,527</u>
Исправка вредности						
Стање на дан 1. јануара 2007. године	-	139,939	940,594	879	-	1,081,412
Амортизација за текућу годину	-	29,713	51,304	1,962	-	82,979
Отуђења и расходања	-	(13,492)	-	-	-	(13,492)
Промена обима консолидације	-	(50,616)	(680,656)	-	-	(731,272)
Пренос на некретнине намењене продаји	-	(16,655)	-	-	-	(16,655)
Стање на дан 31. децембар 2007. године	<u>-</u>	<u>88,889</u>	<u>311,242</u>	<u>2,841</u>	<u>-</u>	<u>402,972</u>
Исправка вредности						
Стање на дан 1. јануара 2008. године	-	88,889	311,242	2,841	-	402,972
Амортизација за текућу годину	-	13,022	68,242	772	-	82,036
Отуђења и расходања	-	(48,185)	(22,014)	-	-	(70,199)
Стање на дан 31. децембар 2007. године	<u>-</u>	<u>53,726</u>	<u>357,470</u>	<u>3,613</u>	<u>-</u>	<u>414,809</u>
Садашња вредност:						
- 31. децембар 2008. године	<u>113,735</u>	<u>2,136,569</u>	<u>718,569</u>	<u>5,730</u>	<u>349,115</u>	<u>3,323,718</u>
- 1. јануар 2008. године	<u>164,751</u>	<u>379,484</u>	<u>323,897</u>	<u>2,226</u>	<u>284,894</u>	<u>1,155,252</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

**20. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА, ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА
(наставак)**

Над грађевинским објектима и фабричким кругом постоји укњижена хипотека првог реда у корист Alpha Банк А.Д., Београд, којом се обезбеђују новчана потраживања банке по основу издавања гаранција за уредну отплату рефинансираних иностраних кредита. На основу нових уговора о репрограмирању и отпису главнице и камате потписаним са Alpha Банк А.Д., Београд на дан 6. октобра 2004. године, неотплаћени дуг по тим кредитима, на дан 31. децембра 2008. године, износи USD 1,264,356 и EUR 1,674,665 односно у динарској противвредности укупно 227,905 хиљаде динара (напомена 32).

На катастарској парцели 3390/3, зграда бр. 1 из листа непокретности 7950 КО Пирот успостављено је заложно право у корист Московска банка а.д., Београд а по основу краткорочног кредита одобреног у износу од 112,000 хиљаде динара. (напомена 33)

21. УЧЕШЋА У КАПИТАЛУ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
<i>Учешћа у капиталу намењених продаји:</i>		
Учешћа у Тигар Tyres д.о.о., Пирот	468,949	805,521
<i>Учешћа у капиталу расположивих за продају:</i>		
Учешћа у капиталу банака	136	136
Учешћа у капиталу других правних лица	12,362	11,690
	<u>481,447</u>	<u>817,347</u>
Исправка вредности учешћа у капиталу	-	(1,480)
	<u>481,447</u>	<u>815,867</u>

Предузеће је у току 2008. године извршило продају 10% удела у предузећу Тигар Tyres д.о.о, Пирот компанији Michelin, Netherlands, тако да на дан 31. децембра 2008. године, учешће Предузећа у капиталу Тигар Tyres д.о.о, Пирот, износи 20%, али обзиром да део капитала од 10% доспева за наплату у 2009. години, наведено доспеће у износу од 468,949 хиљаде динара је презентовано у оквиру краткорочних финансијских пласмана. (напомена 26)

22. ОСТАЛИ ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Дугорочни кредити дати запосленима (стамбени)	51,138	55,011
Други дугорочни финансијски пласмани	663	663
	<u>51,801</u>	<u>55,674</u>

Дугорочни кредити дати запосленима са стањем на дан 31. децембра 2008. године у износу од 51,138 хиљада динара (31. децембра 2007. године: 55,011 хиљада динара) односе се на потраживања од радника по основу датих дугорочних стамбених кредита са роком отплате до 20 година, од датума потписивања уговора и каматном стопом у распону од 1.5% до 2% на годишњем нивоу.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

23. ЗАЛИХЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Сировине и материјал	218,999	178,131
Резервни делови	21,206	21,057
Алат и инвентар, амбалажа и ауто гуме	-	575
Недовршена производња	42,060	48,747
Готови производи	471,772	493,205
Роба	499,313	336,581
Дати аванси	36,696	34,106
	<u>1,290,046</u>	<u>1,112,402</u>
Исправка вредности залиха	(465)	(80,794)
	<u>1,289,581</u>	<u>1,031,608</u>

	У хиљадама динара	
	Биланс стања 31. децембар 2008.	Биланс успеха 2007.
Дати аванси повезаним правним лицима	595	-
Дати аванси добављачима у земљи	25,091	29,846
Дати аванси добављачима у иностранству	11,010	4,390
	<u>36,696</u>	<u>34,236</u>
Исправка вредности датих аванса	-	(130)
	<u>36,696</u>	<u>34,106</u>

24. СТАЛНА СРЕДСТВА НАМЕЊЕНА ПРОДАЈИ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Средства набављена ради продаје	10,791	23,211
Прекласификована стална средства	-	715
	<u>10,791</u>	<u>23,926</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

25. ПОТРАЖИВАЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Купци - повезана правна лица	221,839	308,405
Потраживања од купаца у земљи	497,922	495,004
Потраживања од купаца у иностранству	195,197	69,809
Потраживања из специфичних послова	-	2,310
Потраживања за дивиденде	-	89,700
Преплаћени остали порези и доприноси	405	372
Потраживања од запослених	37,402	46,919
Остала потраживања	7,783	-
	<u>960,548</u>	<u>1,012,519</u>
Исправка вредности потраживања	<u>(42,010)</u>	<u>(93,276)</u>
	<u>918,538</u>	<u>919,243</u>

Предузеће је у току 2008. године продало потраживање од Тигар Tyres д.о.о, Пирот у износу од 281,786 хиљаде динара Banca Intesa а.д., Београд а по основу уговора о факторингу и остварило негативне ефекте продаје у износу од 30,377 хиљада динара (напомена 14).

26. КРАКТОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Краткорочно доспеће учешћа у Тигар Tyres д.о.о., Пирот (напомена 21 и 41)	468,949	402,761
Остали краткорочни финансијски пласмани	737	1,127
	<u>469,686</u>	<u>403,888</u>

27. ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ И ГОТОВИНА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Готовина у благајни у локалној валути	12,834	8,371
Готовина у благајни у иностранској валути	446	277
Пословни рачуни у локалној валути	31,208	175,035
Пословни рачуни у иностранској валути	131,977	127,012
Остала новчана средства	65,857	15,175
Хартије од вредности еквиваленти готовине	88	66
	<u>242,410</u>	<u>325,936</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

27. ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ И ГОТОВИНА (наставак)

Остала новчана средства у износу од 65,857 хиљаде динара, укључује гарантни депозит у износу од 43,249 хиљаде динара положен у Societe Generale Banka Србија а.д., Београд ради обезбеђења краткорочног кредита одобрен Тигар Трговине д.о.о., Пирот. Наведена средства су расположива након измирења уговором предвиђене обавезе Тигар Трговине д.о.о., Пирот, а најкасније до 30. септембра 2009. године. (напомена 41)

28. ПРОМЕНЕ НА ИСПРАВКАМА ВРЕДНОСТИ

	Учешћа у капиталу	Залихе	У хиљадама динара	
			Потра- живања	Укупно
Стање, 1. јануара 2007. године, кориговано	13,753	41,810	106,843	162,406
Нове исправке на терет текућег периода	-	80,790	8,563	89,353
Отписи	(12,273)	(41,806)	(22,130)	(76,209)
	<u>1,480</u>	<u>80,794</u>	<u>93,276</u>	<u>175,550</u>
Стање на дан 31. децембра 2007. године	1,480	80,794	93,276	175,550
Наплата исправљених потраживања	-	-	(1,607)	(1,607)
Приходи од усклађивања вредности	-	(79,729)	-	(79,729)
Нове исправке на терет текућег периода (напомена 16)	-	-	1,645	1,645
Отписи	(1,480)	(600)	(51,304)	(53,384)
	<u>-</u>	<u>465</u>	<u>42,010</u>	<u>42,475</u>

29. ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ И АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Потраживања за ПДВ	46,246	20,438
Обрачунати (укалкулисани) приходи	180	143
Унапред плаћени трошкови	918	1,352
Остала АВР	<u>28,529</u>	<u>16,683</u>
	<u>75,873</u>	<u>38,616</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

30. КАПИТАЛ

Структура акцијског капитала на дан 31. децембра 2008. године према изводу Централног Регистра Депоа и клиринга хартија од вредности „Тигра“ А.Д., Пирот је следећа:

	<u>Број акција</u>	<u>%</u>	<u>У хиљадама динара</u>
Акцијски фонд Републике Србије	429,429	25%	515,315
Републички фонд ПИО	149,981	9%	179,977
ARTIO INT. EQUITZ FUND	120,801	7%	144,961
Raiffeisen Bank, Vienna	108,304	6%	129,965
Societe Generale Banka Srbija а.д., Београд	43,560	3%	52,272
Erste Bank Custody	42,317	2%	50,780
STICHTING SHELL PENSIONENFONDS	23,970	1%	28,764
Societe Generale Banka Srbija а.д., Београд	23,496	1%	28,195
Uni credit banka Custody	17,000	1%	20,400
Остали	737,645	44%	885,175
	<u>1,696,503</u>	<u>99%</u>	<u>2,035,804</u>
Откупљене сопствене акције	<u>21,957</u>	<u>1%</u>	<u>26,348</u>
	<u><u>1,718,460</u></u>	<u><u>100%</u></u>	<u><u>2,062,152</u></u>

Структура акцијског капитала на дан 31. децембра 2007. године према изводу Централног Регистра Депоа и клиринга хартија од вредности „Тигра“ А.Д., Пирот је следећа:

	<u>Број акција</u>	<u>%</u>	<u>У хиљадама динара</u>
Акцијски фонд Републике Србије	429,429	25%	515,315
Републички фонд ПИО	149,981	9%	179,977
Uni credit banka а.д., Београд	139,980	8%	167,976
QVT Fund, USA	57,760	3%	69,312
Raiffeisen Bank, Vienna	46,679	3%	56,015
Global Fund, USA	21,934	1%	26,321
Нуро Алре Адриа Банка А.Д., Београд	12,226	1%	14,671
Делта Generali Осигурање А.Д., Београд	11,675	1%	14,010
А банка Випа ДД, Љубљана	11,322	1%	13,586
А.Д. ДДОР, Нови Сад	6,615	0%	7,938
Остали	830,859	48%	997,031
	<u>1,718,460</u>	<u>100%</u>	<u>2,062,152</u>

Акцијски капитал на дан 31. децембра 2008. године састоји се од 1,718,460 обичних акција номиналне вредности од 1,200 динара по једној акцији.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

31. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА

Дугорочна резервисања исказана у билансу стања на дан 31. децембра 2008. године у износу од 81,891 хиљада динара (31. децембра 2007. године, 73,251 хиљада динара) у целости се односе на резервисања по основу обавеза за бенефиције запослених, односно отпремнине за одлазак у пензију и јубиларне награде.

Претпоставке коришћене у процени актуара су следеће:

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Номинална дисконтна стопа	12%	9%
Очекивана стопа номиналног раста зарада	2%	2%

Вредности признате у билансу стања у зависности од дефинисаног плана бенефиција су следеће:

	У хиљадама динара	
	<u>31. децембар 2008.</u>	<u>31. децембар 2007.</u>
Стање на почетку године	73,251	108,888
Нова резервисања на терет периода	3,898	33,102
Укинута дугорочна резервисања	(11,813)	-
Отпремнине исплаћене запосленима	-	(26,042)
Ефекти промена у обиму консолидације	-	(42,697)
Остале промене	16,555	-
Стање на крају године	<u>81,891</u>	<u>73,251</u>

32. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ

	У хиљадама динара	
	<u>31. децембар 2008.</u>	<u>31. децембар 2007.</u>
Дугорочни кредити у локалној валути везани за ЕУР	-	7,839
Дугорочни кредити у страниј валути	693,439	265,653
Обавезе по основу финансијског лизинга	41,240	4,124
	<u>734,679</u>	<u>277,616</u>
Минус: Текућа доспећа дугорочних кредита	<u>(55,661)</u>	<u>(37,183)</u>
	<u>679,018</u>	<u>240,433</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

32. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (наставак)

а) Дугорочни кредити

<u>Кредитор</u>	<u>Каматна Стопа</u>	<u>Валута Ознака</u>	<u>Износ</u>	У хиљадама динара	
				<u>31. децембар 2008.</u>	<u>31. децембар 2007.</u>
Рефинансирани кредити преко Јубанке А.Д., Београд:					
Berliner Bank A.G., Berlin	5.5 % годишње	EUR	377,007	33,403	32,847
Algemene bank Netherlands, Amsterdam	5.6 % годишње	EUR	1,297,659	114,974	113,060
The First National Bank, Chicago	5.5 % годишње	USD	1,264,356	79,528	74,693
				<u>227,906</u>	<u>220,600</u>
DEG Nemačka GM Eurobor	6 М ЕУРИБОР + 2.875% годишње	EUR	5,000,000	443,005	-
Остали кредити				22,528	52,892
				<u>693,439</u>	<u>273,492</u>
Текуће доспеће дугорочних кредита				(40,632)	(35,324)
				<u>652,807</u>	<u>238,168</u>

Доспеће дугорочних кредита је приказано у следећој табели:

	У хиљадама динара	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
- у оквиру једне године	40,632	35,324
- од једне до пет година	375,929	202,099
- преко пет година	276,878	36,069
	<u>693,439</u>	<u>273,492</u>

б) Обавезе по основу финансијског лизинга

	У хиљадама динара			
	Збир минималних рата лизинга		Садашња вредност минималних рата лизинга	
	<u>31. децембар 2008.</u>	<u>31. децембар 2007.</u>	<u>31. децембар 2008.</u>	<u>31. децембар 2007.</u>
<i>Доспева за плаћање:</i>				
- једне године	17,898	2,186	15,029	1,859
- једне до пет година	29,121	2,405	26,211	2,265
	<u>47,019</u>	<u>4,591</u>	<u>41,240</u>	<u>4,124</u>
Минус будући трошкови финансирања	(5,779)	(467)	-	-
Садашња вредност минималних рата лизинга	<u>41,240</u>	<u>4,124</u>	<u>41,240</u>	<u>4,124</u>
Укључено у финансијске извештаје као:				
Текући део дугорочних обавеза			15,029	1,859
Остале дугорочне обавезе			26,211	2,265
			<u>41,240</u>	<u>4,124</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Краткорочни кредити у локалној валути везани за ЕУР	1,128,340	776,328
Плус: текућа доспећа дугорочних финансијских обавеза	55,661	37,183
	<u>1,184,001</u>	<u>813,511</u>

Краткорочни кредити у земљи

Кредитор	Каматна стопа	Период одобрења	Валута		31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
			Ознака	Износ		
<i>Кредити у девизама:</i>						
Banca Intesa а.д. Београд	7.5% годишње	1 година	EUR	500,000	-	39,618
Banca Intesa а.д. Београд	9.8% годишње	6 месеци	EUR	560,943	49,700	-
Alpha Bank а.д. Београд	6-8% годишње	1 година	EUR	3,410,000	-	270,213
Агенција за осигурање и финансирање извоза	12м EURIBOR + 2% годишње	1 година	EUR	1,000,000	-	79,235
Агенција за осигурање и финансирање извоза	6м EURIBOR + 2% годишње	6 месеци	EUR	200,000	17,720	-
Агенција за осигурање и финансирање извоза	4% годишње	6 месеци	EUR	200,000	44,300	-
Unicredit банка а.д., Београд	1м EURIBOR+3.9% р.а.	1 година	EUR	1,000,000	88,601	-
Unicredit банка а.д., Београд	1м EURIBOR+3.9% р.а.	1 година	EUR	1,500,000	132,902	-
Societe Generale	3м EURIBOR +4.45% годишње	1 година	EUR	1,000,000	88,600	-
					<u>421,823</u>	<u>389,066</u>
<i>Кредити у динарима:</i>						
АИК Банка а.д., Ниш	6м EURIBOR + 3.5% годишње	1 година	RSD		-	80,000
АИК Банка а.д., Ниш	1,8% месечно	6 месеци	RSD		80,000	-
АИК Банка а.д., Ниш	1,9% месечно	6 месеци	RSD		40,000	-
АИК Банка а.д., Ниш	2% месечно	6 месеци	RSD		30,000	-
Московска банка ад Београд	1,65% месечно	6 месеци	RSD		112,000	-
Unicredit банка а.д., Београд	13.2% годишње	1 година	RSD		-	80,052
Banca Intesa а.д., Београд	1% месечно	1 година	RSD		120,000	-
Banca Intesa а.д., Београд	1% месечно	1 година	RSD		282,000	-
Vanca Intesa а.д., Београд	3м BELIBOR+1% годишње	1 година	RSD		25,000	-
Остали кредити					17,517	227,210
					<u>706,517</u>	<u>387,262</u>
					<u>1,128,340</u>	<u>776,328</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

34. ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Добављачи - повезана правна лица	392,431	284,405
Примљени аванси, депозити и кауције	5,962	42,864
Добављачи у земљи	274,205	294,009
Добављачи у иностранству	152,732	127,758
Добављачи за основна средства	-	20,910
Обавезе из специфичних послова	-	76
Остале обавезе из пословања	16,299	28,516
Нефактурисане обавезе према добављачима	37,918	7,812
	<u>879,547</u>	<u>806,350</u>

35. ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Обавезе за бруто зараде	120,123	119,334
Обавезе за камате	3,880	4,051
Обавезе за дивиденде и учешћа у добити	8,535	4,216
Остале обавезе из пословних односа	7,281	2,521
	<u>139,819</u>	<u>130,122</u>

36. ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ ПДВ-А И ОСТАЛИХ ЈАВНИХ ПРИХОДА И ПВР

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Обавеза за ПДВ	17,287	18,629
Обавезе по основу осталих пореза и доприноса	19,790	6,956
Обрачунати (укалкулисани) трошкови	6,731	17,975
Обрачунати приходи будућих периода	3,609	3,453
Остала ПВР	2,761	2,772
	<u>50,178</u>	<u>49,785</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

37. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Биланс стања		
Актива		
<i>Учешћа у капиталу</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	468,949	805,521
<i>Дати аванси</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	595	-
<i>Потраживања по основу продаје</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	221,135	306,342
- Остали	704	2,063
<i>Краткорочни финансијски пласмани</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	468,949	402,761
Укупно, актива	<u>1,160,332</u>	<u>1,516,687</u>
Пасива		
<i>Добављачи</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	391,010	284,240
- Остали	1,421	165
Укупно, пасива	<u>392,431</u>	<u>284,405</u>
Нето актива	<u>767,901</u>	<u>1,232,282</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

37. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Приходи		
<i>Приходи од продаје производа и услуга</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	208,674	117,746
- Остали	130	1,298
<i>Приходи од закупнина</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	26,016	49,334
<i>Финансијски приходи</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	27,304	90,532
<i>Приходи од продаје учешћа у капиталу</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	138,683	113,721
<i>Приходи од продаје основних средстава</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	780,428	186,183
Укупно, приходи	<u>1,181,235</u>	<u>558,814</u>
Расходи		
<i>Трошкови производних услуга</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	394,963	393,282
- Остали	7,322	9,285
Укупно расходи	<u>402,285</u>	<u>402,567</u>
Нето приходи	<u>778,950</u>	<u>156,247</u>

Трошкови бруто зарада руководству предузећа износе 48,411 хиљаде динара

38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА

Управљање ризиком капитала

Не постоји формални оквир за управљање ризиком капитала Предузећа. Руководство Предузећа разматра капитални ризик, на основама ублажавања ризика и уверења да ће Предузеће бити у могућности да одржи принцип сталности пословања, истовремено максимизирајући повећање профита власника, преко оптимизације дуга и капитала. Структура капитала Предузећа састоји се од дуговања, укључујући дугорочне кредите образложене у напмени 32, осталих дугорочних обавеза, готовине и готовинских еквивалената и капитала који се приписује власницима, а који укључује уделе, остали капитал, резерве као и нераспоређени добитак. На основу тог прегледа Предузеће уравниотржава структуру капитала преко исплате дивиденди, нових дугорочних инвестиција као и узимања нових кредита или откупа постојећих.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

**38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)**

Управљање ризиком капитала (наставак)

Лица која контролишу финансије на нивоу Предузећа врше преглед структуре капитала на годишњем нивоу. Као део тог прегледа, руководство Предузећа разматра цену капитала и ризик повезан са врстом капитала.

Показатељи задужености Предузећа са стањем на крају године били су следећи:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Задуженост а)	1,863,019	1,053,944
Готовина и готовински еквиваленти	(242,410)	(325,936)
Нето задуженост	<u>1,620,609</u>	<u>728,008</u>
Капитал б)	<u>3,745,192</u>	<u>2,705,522</u>
Рацио укупног дуговања према капиталу	<u>0.43</u>	<u>0.27</u>

а) Дуговање се односи на дугорочне и краткорочне кредите и остале финансијске обавезе.

б) Капитал укључује основни капитал, емисиону премију, резерве као и акумулирани добитак и умањење капитала за откупљене сопствене акције које нису продате.

Значајне рачуноводствене политике у вези са финансијским инструментима

Детаљи значајних рачуноводствених политика, као и критеријуми и основе за признавање прихода и расхода за све врсте финансијских средстава и обавеза обелодањени су у напмени 3 ових финансијских извештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Категорије финансијских инструмената

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Финансијска средства		
Дугорочни финансијски пласмани	533,248	871,541
Потраживања од купаца	872,948	779,942
Готовина и готовински еквиваленти	242,410	325,936
Краткорочни финансијски пласмани	469,686	403,888
	2,118,292	2,381,307
Финансијске обавезе		
Дугорочни кредити	679,018	240,433
Обавезе из пословања	857,286	713,984
Текућа доспећа дугорочних кредита	55,661	37,183
Краткорочни кредити	1,128,340	776,328
	2,720,305	1,767,928

Основни финансијски инструменти Предузећа су готовина и готовински еквиваленти, потраживања, финансијски пласмани који настају директно из пословања Предузећа, као и дугорочни зајмови, обавезе према добављачима и остале обавезе чија је основна намена финансирање текућег пословања Предузећа. У нормалним условима пословања Предузеће је изложено ниже наведеним ризицима.

Циљеви управљања финансијским ризицима

Финансијски ризици укључују тржишни ризик (девизни и каматни), кредитни ризик, и ризик ликвидности. Финансијски ризици се сагледавају на временској основи и превасходно се избегавају смањењем изложености Предузећа овим ризицима. Предузеће не користи никакве финансијске инструменте како би избегло утицај финансијских ризика на пословање из разлога што такви инструменти нису у широкој употреби, нити постоји организовано тржиште таквих инструмената у Републици Србији.

Тржишни ризик

У свом пословању Предузеће је изложено финансијским ризицима од промена курсава страних валута и промена каматних стопа.

Није било значајнијих промена у изложености Предузећа тржишном ризику, нити у начину на који Предузеће управља или мери тај ризик.

Девизни ризик

Предузеће је изложено девизном ризику првенствено преко готовине и готовинских еквивалената, потраживања од купаца, дугорочних кредита и обавеза према добављачима који су деноминирани у иностраној валути. Предузеће не користи посебне финансијске инструменте као заштиту од ризика, обзиром да у Републици Србији такви инструменти нису уобичајени.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Девизни ризик (наставак)

Стабилност економског окружења у којем Предузеће послује, у великој мери зависи од мера Владе Републике Србије у привреди, укључујући и успостављање одговарајућег правног и законодавног оквира.

Књиговодствена вредност монетарних средстава и обавеза исказаних у страниј валути на датум извештавања у Предузећу биле су следеће:

	Средства		У хиљадама динара Обавезе	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
	EUR	160,300	218,055	1,049,709
USD	40,402	17,470	91,537	79,001
GBP	206,733	195,152	95,607	74,230
CHF	27	37	-	-
	<u>407,462</u>	<u>430,714</u>	<u>1,236,853</u>	<u>920,692</u>

Предузеће је осетљиво на промене девизног курса евра (EUR) и америчког долара (USD). Следећа табела представља детаље анализе осетљивости Предузећа на пораст и смањење од 10% курса динара у односу на дату страну валуту. Стопа осетљивости од 10% се користи при интерном приказивању девизног ризика и представља процену руководства разумно очекиваних промена у курсевима страних валута. Анализа осетљивости укључује само ненамирена потраживања и обавезе исказане у страниј валути и усклађује њихово превођење на крају периода за промену од 10% у курсевима страних валута. Позитиван број из табеле указује да повећање резултата текућег периода у случајевима када динар јача у односу на валуту о којој се ради. У случају слабљења динара од 10% у односу на дату страну валуту, утицај на резултат текућег периода био би супротан оном исказаном у претходном случају.

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
EUR	88,941	54,941
USD	5,114	6,153
CHF	(3)	(4)
GBP	(11,113)	(12,092)
Резултат текућег периода	<u>82,939</u>	<u>48,998</u>

Осетљивост Предузећа на промене у страним валутама повећала се у текућем периоду, углавном на основу ефеката номиналног пораста обавеза исказаних у еврима које се највећим делом односи на повећање дугорочних кредита (напомена 25).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Ризик од промене каматних стопа

Предузеће је изложено ризику од промене каматних стопа на средства и обавезе код којих је каматна стопа варијабилна. Овај ризик зависи од финансијског тржишта те Предузеће нема на располагању инструменте којим би ублажило његов утицај.

Књиговодствена вредност финансијских средстава и обавеза на крају посматраног периода дата је у следећем прегледу:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Финансијска средства		
<i>Некаматносна</i>		
Дугорочни финансијски пласмани	478,325	816,530
Потраживања од купаца	872,948	779,942
Готовина и готовински еквиваленти	199,161	325,936
Краткорочни финансијски пласмани	469,686	403,888
	<u>2,020,120</u>	<u>2,326,296</u>
<i>Фиксна каматна стопа</i>		
Дугорочни финансијски пласмани	54,923	55,011
Готовина и готовински еквиваленти	43,249	-
	<u>98,172</u>	<u>55,011</u>
	<u>2,118,292</u>	<u>2,381,307</u>
Финансијске обавезе		
<i>Некаматносне</i>		
Обавезе из пословања	857,286	713,984
	<u>857,286</u>	<u>713,984</u>
<i>Фиксна каматна стопа</i>		
Дугорочни кредити	215,968	221,890
Краткорочни кредити	800,516	533,733
Текућа доспећа дугорочних кредита	36,786	32,189
	<u>1,053,270</u>	<u>787,812</u>
<i>Варијабилна каматна стопа</i>		
Дугорочни кредити	463,050	18,543
Краткорочни кредити	327,824	242,595
Текућа доспећа дугорочних кредита	18,875	4,994
	<u>809,749</u>	<u>266,132</u>
	<u>2,720,305</u>	<u>1,767,928</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Ризик од промене каматних стопа (наставак)

Анализе осетљивости приказане у наредном тексту су успостављене на основу изложености променама каматних стопа за недеривативне инструменте на датум биланса стања. За обавезе са варијабилном стопом, анализа је састављана под претпоставком да је преостали износ средстава и обавеза на датум биланса стања био непромењен у току целе године. Повећање или смањење од 1% представља, од стране руководства, процену реално могуће промене у каматним стопама. Да је каматна стопа 1% виша, а све остале варијабле остале непромењене, Предузеће би претрпело оперативни губитак за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у износу од 8,097 хиљаде динара (31. децембар 2007. године: 2,661 хиљаде динара). Оваква ситуација се приписује изложености Предузећа која је заснована на варијабилним каматним стопама које се обрачунавају на дугорочне кредите и краткорочне кредите.

Кредитни ризик

Управљање потраживањима од купаца

Предузеће је изложено кредитном ризику који представља ризик да дужници неће бити у могућности да дуговања према Предузећу измире у потпуности и на време, што би имало за резултат финансијски губитак за Предузеће. Изложеност Предузећа овом ризику ограничена је на износ потраживања од купаца на дан биланса. Потраживања од купаца састоје се од великог броја комитентата, од којих се највећи део односи на повезана правна лица.

Најзначајнија потраживања представљена су у следећој табели:

	У хиљадама динара
	31. децембар
	2008.
	<hr/>
Тигар Тугес д.о.о, Пирот	221,135
Вегнер, Финска	29,814
Агромаркет, Крагујевац	19,815
Србијапут, Београд	19,705
Eltim, Јужноафричка република	17,820
Висок промет, Пирот	11,560
Семепромет, Петровац на млави	10,744
Делта Мото Комерц, Крушевац	9,272
РББ, Бор	7,949
Nissal, Ниш	6,683
Остали	518,451
	<hr/>
	872,948
	<hr/> <hr/>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Кредитни ризик (наставак)

Управљање потраживањима од купаца (наставак)

Структура потраживања од купаца на дан 31. децембра 2008. године приказана је у табели која следи:

	У хиљадама динара		
	Бруто изложеност	Исправка вредности	Нето изложеност
Недоспела потраживања од купаца	462,809	-	462,809
Доспела, исправљена потраживања од купаца	42,010	(42,010)	-
Доспела, неисправљена потр. од купаца	410,139	-	410,139
	<u>914,958</u>	<u>(42,010)</u>	<u>872,948</u>

Структура потраживања од купаца на дан 31. децембра 2007. године приказана је у табели која следи:

	У хиљадама динара		
	Бруто изложеност	Исправка вредности	Нето изложеност
Недоспела потраживања од купаца	435,777	-	435,777
Доспела, исправљена потраживања од купаца	93,276	(93,276)	-
Доспела, неисправљена потраживања од купаца	437,441	-	437,441
	<u>966,494</u>	<u>(93,276)</u>	<u>873,218</u>

Недоспела потраживања од купаца

Недоспела потраживања исказана на дан 31. децембра 2008. године у износу од 462,809 хиљаде динара (31. децембар 2007. године: 435,777 хиљада динара) највећим делом се односе на потраживања од купаца по основу продаје производа и услуга.

Доспела, исправљена потраживања од купаца

Предузеће је у предходним периодима обезвредило потраживања од купаца за доспела потраживања у износу од 42,010 хиљада динара (2007. године: 93,276 хиљада динара), за која је Предузеће утврдило да је дошло до премене у кредитној способности комитената и да потраживања у наведеним износима неће бити наплаћена.

Управљање обавезама према добављачима

Обавезе према добављачима на дан 31. децембра 2008. године исказане су у износу од 857,286 хиљаде динара односи се на обавезе по основу набавке материјала и услуга. Добављачи не зарачунавају затезну камату на доспеле обавезе, при чему Предузеће доспеле обавезе према добављачима, сагласно политици управљања финансијским ризицима, измирују у уговореном року.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Ризик ликвидности

Коначна одговорност за управљање ризиком ликвидности је на руководству Предузећа који су успоставили одговарајући систем управљања за потребе краткорочног, средњорочног и дугорочног финансирања Предузећа као и управљањем ликвидношћу. Предузеће управља ризиком ликвидности одржавајући одговарајуће новчане резерве континуираним праћењем планираног и стварног новчаног тока, као и одржавањем адекватног односа доспећа финансијских средстава и обавеза.

Табеле ризика ликвидности и кредитног ризика

Следеће табеле приказују детаље преосталих уговорених доспећа финансијских средстава. Приказани износи засновани су на недисконтваним токовима готовине насталим на основу финансијских средстава на основу најранијег датума на који ће Предузеће бити у могућности да потраживања наплати.

Доспећа финансијских средстава

	У хиљадама динара 31. децембар 2008.					
	Мање од месец дана	1-3 месеца	Од 3 месеца до једне године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Некаматонсна	1,015,194	523,479	-	481,447	-	2,020,120
Фиксна каматна стопа	43,249	-	3,785	21,496	29,642	98,172
	<u>1,058,443</u>	<u>523,479</u>	<u>3,785</u>	<u>502,943</u>	<u>29,642</u>	<u>2,118,292</u>

Следеће табеле приказују детаље преосталих уговорених доспећа обавеза Предузећа. Приказани износи засновани су на недисконтваним токовима готовине насталих на основу финансијских обавеза на основу најранијег датума на који ће Предузеће бити обавезно да такве обавезе намири.

Доспећа финансијских обавеза

	У хиљадама динара 31. децембар 2008.					
	Мање од месец дана	1-3 месеца	Од 3 месеца до једне године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Некаматонсна	779,456	77,830	-	-	-	857,286
Фиксна каматна стопа	56,288	525,742	341,837	274,700	-	1,198,567
Варијабилна каматна стопа	17,720	11,577	356,962	303,101	310,560	999,920
	<u>853,464</u>	<u>615,149</u>	<u>698,799</u>	<u>577,801</u>	<u>310,560</u>	<u>3,055,773</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

**38. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)**

Фер вредност финансијских инструмената

Следећа табела представља садашњу вредност финансијских средстава и финансијских обавеза и њихову фер вредност на дан 31. децембра 2008. године и 31. децембра 2007. године.

	31. децембар 2008.		У хиљадама динара 31. децембар 2007.	
	Књиговодствена вредност	Фер вредност	Књиговодствена вредност	Фер вредност
Финансијска средства				
Дугорочни финансијски пласмани	533,248	506,402	871,541	841,367
Потраживања од купаца	914,958	914,958	873,218	873,218
Готовина и готовински еквиваленти	242,410	242,410	325,936	325,936
Краткорочни финансијски пласмани	469,686	469,686	403,888	403,888
	<u>2,160,302</u>	<u>2,133,456</u>	<u>2,474,583</u>	<u>2,444,409</u>
Финансијске обавезе				
Дугорочни кредити	679,018	568,561	240,433	199,540
Обавезе према добављачима	857,286	857,286	713,984	713,984
Текућа доспећа дугорочних кредита	55,661	96,575	37,183	52,625
Краткорочни кредити	1,128,340	1,128,340	776,328	776,328
	<u>2,720,305</u>	<u>2,650,762</u>	<u>1,767,928</u>	<u>1,742,477</u>

Претпоставке за процену тренутне фер вредности финансијских инструмената

Обзиром на чињеницу да не постоји довољно тржишно искуство, стабилност и ликвидност у куповини и продаји финансијских средстава и обавеза, као и обзиром на чињеницу да не постоје доступне тржишне информације које би се могле користити за потребе обелодањивања фер вредности финансијских средстава и обавеза, коришћен је метод дисконтовања новчаних токова. При коришћењу ове методе вредновања, користе се каматне стопе за финансијске инструменте са сличним карактеристикама, са циљем да се добије релевантна процена тржишне вредности финансијских инструмената на дан биланса. Књиговодствена вредност краткорочних потраживања од купаца и обавеза према добављачима апроксимирана је по њиховој фер вредности због тога што доспевају за плаћање/ наплату у релативно кратком периоду.

39. ПРЕУЗЕТЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ

- а) Предузеће је својим зависним предузећима у земљи, у циљу обезбеђења редовних отплата обавеза по дугорочним и краткорочним кредитима одобреним од стране домаћих пословних банака, издало јемства у укупном износу од 280,446 хиљада динара.
- б) Предузеће води одређени број судских спорова за које, на основу анализе расположиве правне документације и информација добијених од стручних служби и правних саветника, руководство верује да ће бити решени у корист Предузећа и, у складу са тим, није извршено додатно резервисање за ризике по том основу у финансијским извештајима за 2008. годину.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2008. године

40. ОПЕРАТИВНИ ЛИЗИНГ

Преузете обавезе Предузећа по основу отказивих уговора о закупу пословних просторија су следеће:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Не дуже од једне године	20,047	20,047
Дуже од једне године али краће од пет година	80,189	80,189
Дуже од пет година	60,142	80,189
	160,378	180,425

Према уговору о закупу, закуп пословних просторија траје до 31. децембра 2016. године.

41. ДОГАЂАЈИ НАКОН ДАТУМА БИЛАНСА СТАЊА

У току марта 2009. године, а на основу Оквирног уговора закљученог између партнера, Michelin, Netherlands извршен је откуп од „Тигра“ А.Д., Пирот 10% удела у „Тигар Турес“. На тај начин „Тигар“ А.Д., Пирот остаје власник 10% предузећа „Тигар Турес“.

Тигар Трговине д.о.о. су 13. марта 2009. године вратиле краткорочни кредит одобрен од стране Societe Generale Banka Srbija а.д., Београд, чиме је гарантни депозит положен од стране Предузећа у Societe Generale Banka Srbija а.д., Београд ради обезбеђења постао расположив. (напомена 27)

42. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Средњи курсеви за девизе, утврђени на међубанкарском тржишту девиза, примењени за прерачун девизних позиција биланса стања у динаре, за поједине главне валуте су били следећи:

	2008.	2007.
USD	62.9000	53.7267
EUR	88.6010	79.2362
GBP	90.8635	107.3080
CHF	59.4040	47.8422